

UNDERVISNINGSMILJØVURDERING PÅ SPECIALSKOLER

Guide til klasseteamet

KOLOFON

Projektgruppe og tekster
Emilie Stougård
Helene Borgholm
Martine Lind Jensen
Nanna Dyhr
Mathias Bødker Rubach-Larsen

Redaktion
Camilla Bergholm Vigso
Christian Rudbeck

Ansvarshavende
Direktør Kristian Toft, DCUM

Grafisk design
Vokseværk - vokseverk.dk

Foto
Mette Johnsen

Tegninger
Laura Larsen

En særlig tak til de fem skoler, der har
deltaget i forbindelse med udviklingen af
materialet.

Stensagerskolen, Aarhus
Pindstrupskole, Syddjurs
Storebæltskolen, Korsør
Trekloverskolen, Randers
Hamarhus, Viborg

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	4
Opgaver som klasseteam.....	6
Elevinddragelse.....	7
Opgave 1: Kortlæg undervisningsmiljøet	10
Opgave 2: Beskriv og vurder undervisningsmiljøet.....	14
Opgave 3: Lav handlingsplan til forbedring af undervisningsmiljøet	16

Bilag

Arbejdsark 1 - Indledende screening	18
Arbejdsark 2 - Beskrivelse og vurdering	24
Arbejdsark 3 - Handlingsplan	26

INDLEDNING

I denne guide kan I læse om, hvad en undervisningsmiljøvurdering (UMV) er, og hvilke opgaver I har i klasseteamet i forbindelse med jeres skoles arbejde med at lave en undervisningsmiljøvurdering (UMV).

Hvad er en undervisningsmiljøvurdering (UMV)?

En undervisningsmiljøvurdering (UMV) er en vurdering af skolens fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø. En UMV giver skolen et overblik over, hvordan det går med jeres undervisningsmiljø, og hvad der skal arbejdes med for at forbedre dette.

Skolens UMV skal indeholde fire dele:

- 1) en kortlægning af elevernes psykiske, fysiske og æstetiske undervisningsmiljø
 - 2) en beskrivelse og vurdering af undervisningsmiljøet
 - 3) en handlingsplan for, hvordan og i hvilken takt eventuelle problemer skal løses
 - 4) retningslinjer for opfølgning på handlingsplanen.
- Udover at skolens UMV skal indeholde de fire ovenstående dele, er der også krav om, at skolen skal inddrage undervisningsmiljørepræsentanterne (UMR) eller andre elever i alle de fire dele.

Der er ingen krav til, hvilke metoder I skal bruge i jeres UMV. I har altså metodefrihed til at gennemføre jeres UMV. Denne værktøjsspakke lægger op til at anvende kvalitative data.

UMV på specialskoler

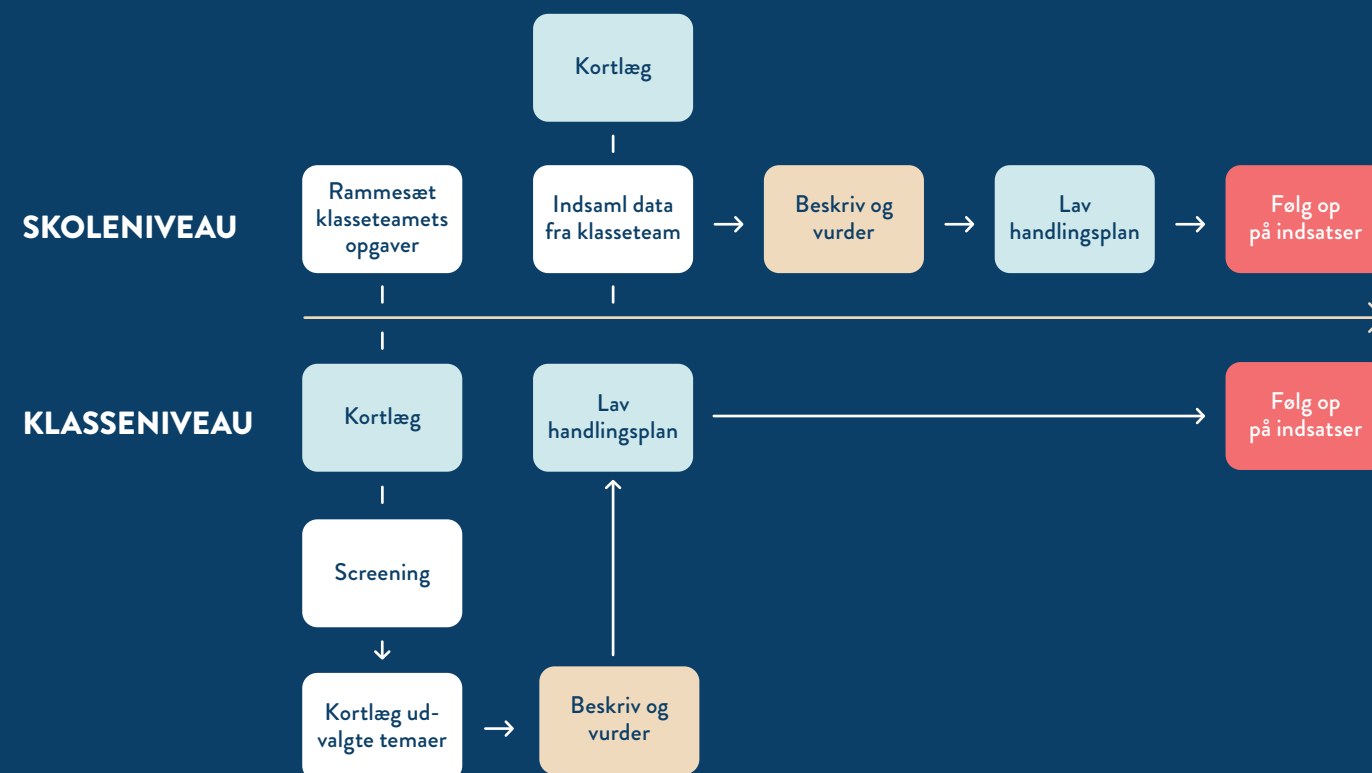
Elever på specialskoler har meget varierende funktionsniveau og problemstillinger. Værktøjsspakken, som denne guide er en del af, er udarbejdet, så alle klasser på skolen kan arbejde med UMV'en, uanset elevernes kognitive og fysiske funktionsniveau.

Værktøjsspakken er opbygget med to niveauer:

- 1) et skoleniveau hvor UMV-teamet undersøger resultaterne på tværs af klasserne og laver en undervisningsmiljøvurdering for hele skolen.
- 2) klasseniveau, hvor undervisningsmiljøet undersøges i klassen.

I forbindelse med guiden til klasseteamet kan I også bruge *Eksempelsamling – 5 udvalgte eksempler til at inddrage eleverne i UMV'en*. Den rummer fem eksempler på temaer inden for undervisningsmiljøet. I hvert tema er der tre direkte anvendelige metoder delt op i kognitive niveauer, som I kan bruge til at inddrage eleverne

I kan også benytte materialet *Metodesamling – 8 metoder til at inddrage eleverne i arbejdet med undervisningsmiljøet*. Her finder I otte forskellige metoder til at inddrage jeres elever. Disse metoder kræver mere forberedelse, da de ikke er rettet mod specifikke temaer.

LOVFAKTA OM UMV

UMV'en skal laves én gang hver tredje år eller ved betydelige ændringer i undervisningsmiljøet.

UMV'en skal inddrage elever.

UMV'en skal ligge tilgængelig på skolens hjemmeside.

Skoleledelsen står for den overordnede UMV på hele skolen, mens I i klasseteamet sørger for UMV på klasseniveauet. Det, I finder frem til, bruger skolen til at lave en overordnet UMV for hele skolen. Denne opdeling er lavet for at gøre arbejdet mere meningsgivende for de enkelte klasseteams, så I kan anvende jeres fund direkte til at forbedre elevernes undervisningsmiljø i klassen. Derfor er refleksionen og dialogen i UMV-arbejdet vigtigere end selve resultaterne.

OPGAVER SOM KLASSETEAM

Denne guide er tilrettelagt, så I i klasseteamet skal løse én opgave ad gangen, og I skal bruge jeres fund i den efterfølgende opgave. Til sidst skal I aflevere jeres samlede arbejde til ledelsen, så de kan lave en UMV for hele skolen. Som klasseteam har I følgende opgaver:

Opgave 1: Kortlæg undervisningsmiljøet

- ☐ Afhold møde om den indledende screening og plan for kortlægning
- ☐ Lav kortlægningen med eleverne

Opgave 2: Beskriv og vurder undervisningsmiljøet

- ☐ Lav en grovsortering af kortlægningens resultater
- ☐ Afhold møde, hvor I vurderer resultater og påbegynder handlingsplan

Opgave 3: Lav handlingsplan til forbedring af undervisningsmiljøet

- ☐ Inddrag eleverne i handlingsplanen
- ☐ Afhold møde, hvor I laver handlingsplanen færdig
- ☐ Aflever udfyldte arbejdsark 1-3 til ledelsen

I det følgende vil vi gennemgå, hvad I skal gøre i hver af de tre opgaver. Men til at starte med får I lidt viden om elevinddragelse.

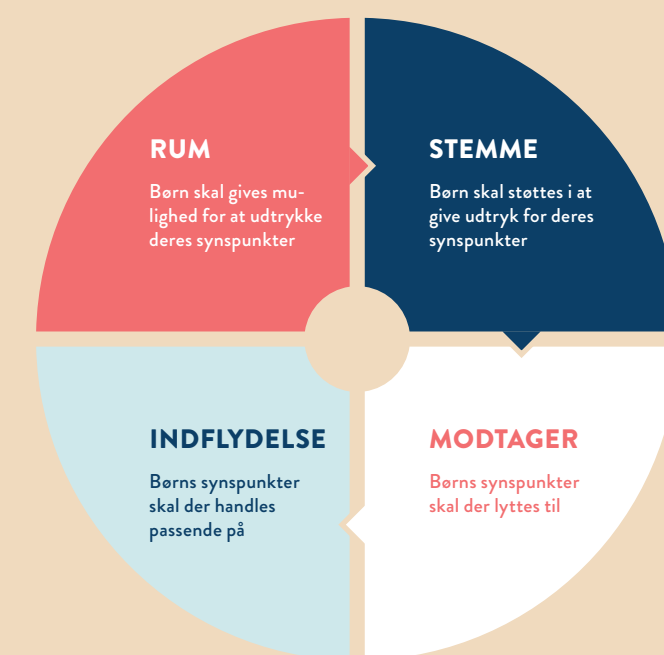
God arbejdslyst!

ELEVINDDRAGELSE

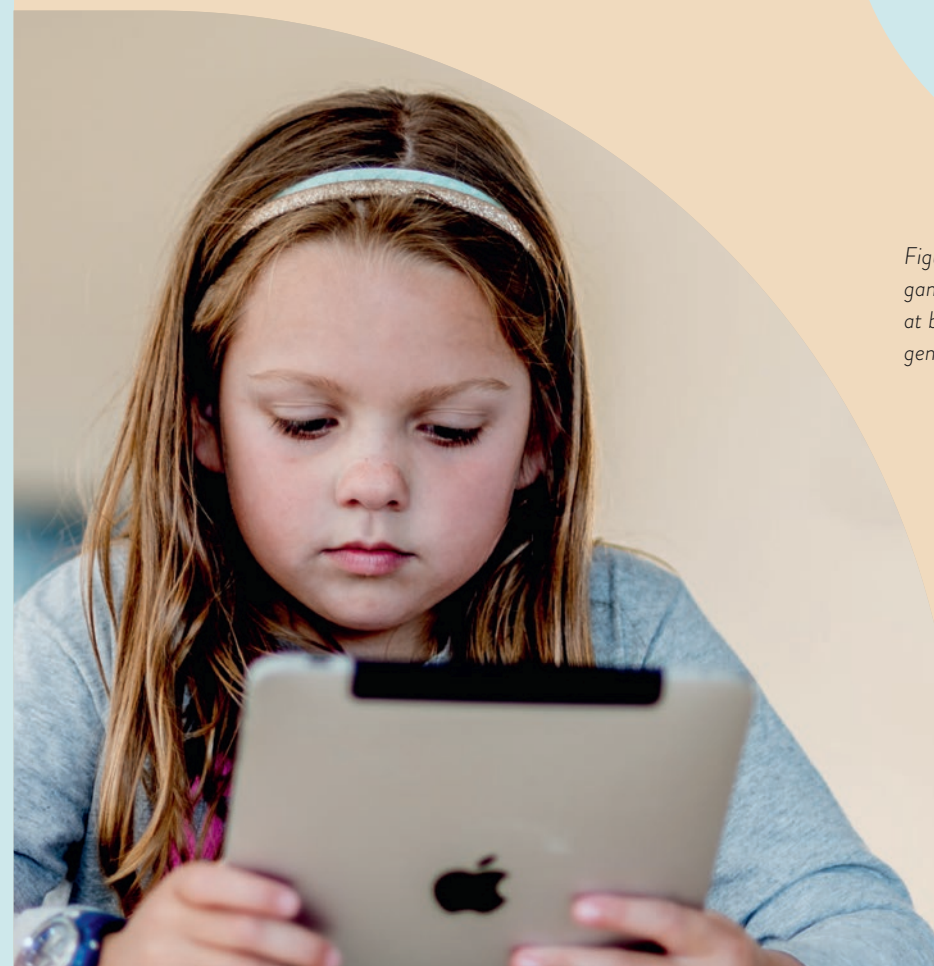
Når I laver en UMV, er det vigtigt - uanset om det er på hele skolen eller i klassen - at I arbejder med at inddrage eleverne for at give dem en stemme og mulighed for at have indflydelse på deres hverdag. I kan f.eks. anvende børnerettighedsforsker Laura Lundys model for børnerettigheder som en ramme til at arbejde med elevinddragelse i praksis (figur 1). Hvis elevinddragelse skal give mening, er det afgørende, at elevernes perspektiver ikke blot bliver hørt, men også får den passende vægt og indflydelse. Når I arbejder med de fire elementer i Lundys model, sikrer I, at elevernes synspunkter både bliver hørt, og at eleverne får en indflydelse på deres skolegang.

UMV-arbejdet kan med fordel ses som en proces, hvor vi arbejder ind i de fire elementer. Vi starter med at skabe et **rum** i UMV'en, hvor eleverne har mulighed for at udtrykke deres synspunkter via kortlægningen. I kortlægningen bliver eleverne støttet i at bruge deres **stemme** ved at udtrykke holdninger og

synspunkter vedrørende deres undervisningsmiljø med visuel støtte fra de voksne. Elevernes synspunkter skal **modtages** og lyttes til af den undersøgende enhed - f.eks. klasseteamet. Endelig kan eleverne opnå **indflydelse** ved at være med til at udvælge indsatser til at forbedre undervisningsmiljøet på skolen.

Figur 1: Laura Lundys model til at sikre børns rettigheder med udgangspunkt i Artikel 12 i FN's børnekonvention: "... børn har ret til at blive hørt og inddraget i forhold, der vedrører barnet selv." Frit gengivet efter Laura Lundys model.

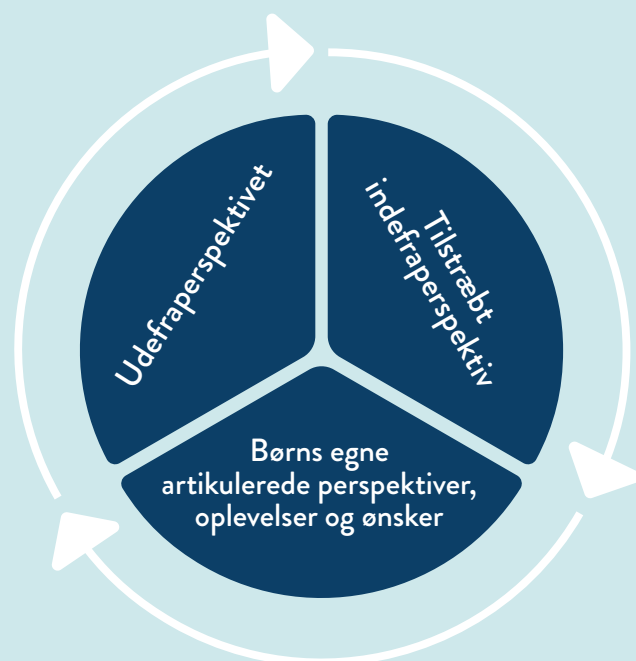

Elevinddragelse med specialskoleelever

Når vi arbejder med en elevgruppe, der har svært ved at blive forstået eller har andre kommunikations- eller refleksionsvanskeligheder, kan det være vanskeligt at sikre, at elevernes **stemme** bliver hørt.

Hanne Warmnings forståelse af børneperspektivet har tre forskellige dimensioner, som I kan bevæge jer imellem, når I arbejder med specialskoleelever. De tre dimensioner er:

- 1. Udefra-perspektivet**, som består af generaliseret viden om børns udvikling og læring. Det handler om, hvad barnet har brug for ud fra vores voksenforståelse og teoretiske viden, f.eks. næste udviklingszone.
- 2. Et tilstræbt indefra-perspektiv**, hvor vi prøver at sætte os ind i, hvordan barnet har det nu og derudfra overveje, hvad barnet har brug for.
- 3. Barnets egne artikulerede perspektiver**, oplevelser og ønsker i tegning, ord, foto, kreative udtryk, hvor barnet selv udtrykker sig direkte.

Sondringen mellem disse perspektiver er vigtig for at møde eleven i øjenhøjde. Det vil sige, at man godt kan bevæge sig mellem de forskellige perspektiver, så man som voksen hele tiden er opmærksom på, hvornår man arbejder ud fra sine egne antagelser, og hvornår man kobler disse med elevernes perspektiver. På den måde kan man bedre reflektere over, hvorledes man formår at følge og inddrage elevernes perspektiver, så deres stemme bliver hørt, og at de får reel indflydelse og værdi for den pædagogiske praksis.

Undervejs i denne guide vil I møde metoder til at arbejde med elevernes perspektiver fra alle tre tilgange. I den samlede værktøjspakke kan I også finde eksempler på, hvordan man kan arbejde med forskellige metoder. Vi har tillagt det en væsentlig betydning, at eleverne aktivt selv får mulighed for at udtrykke deres stemme,

der, hvor vi vurderer, det er muligt i forhold til deres funktionsniveau. Overvej derfor altid at sætte rammen for, at eleverne selv kan udtrykke sig via egne perspektiver og oplevelser ved de elever, hvor det er muligt.

Måden, vi sikrer, at I vælger den rette tilgang til jeres elever, er ved at arbejde med tre forskellige figurer. De skal hjælpe jer til at benytte de rette metoder med jeres elever i arbejdet med elevinddragelse.

Præsentation af de tre figurer

Vi har i denne værktøjspakke lavet en figur, som passer til hver af Hanne Warmnings tre børneperspektiver. Det er altså tre figurer, som skildrer forskellige elevtyper med hvert sit funktionsniveau. I vil blive præsenteret for Isak, Ibrahim og Isabella, og de vil gå igen igennem denne værktøjspakke.

I skal vælge den figur, der passer bedst til jeres elever i klassen. Der vil naturligvis være elever, som ikke passer ind i nogen af de tre figurer, men forhåbentlig kan de give jer et pejlemærke for, hvilken figur der passer bedst og dermed, hvilke metoder I kan benytte til at undersøge, hvad jeres elever mener om undervisningsmiljøet.

Funktionsniveau 1: Isak

Isak har en varig og vidtgående psykisk og fysisk funktionsnedsættelse. Hans mentale alder er vurderet til at være på omkring 1 år. Isak har ikke et verbalt sprog. Han udtrykker sig primært med lyde, mimik og bevægelser. Isak sidder i kørestol, og han har et stort behov for pleje og omsorg, ligesom han er afhængig af hjælp og støtte i alle daglige gøremål. Personalet omkring Isak er opmærksomme på at observere og tolke hans forskellige kommunikative udtryk og intentioner samt at tillægge dem betydning. Der anvendes kropslig guidning og konkrete til at understøtte kommunikationen, så Isak får flere muligheder for at skabe forståelse.

Funktionsniveau 2: Ibrahim

Ibrahim er diagnosticeret med autisme og har en intellektuel funktionsnedsættelse. Hans mentale alder er vurderet til omkring 6 år. Ibrahim's ordforråd er begrænset. Han udtrykker sig verbalt med enkeltord og korte sætninger. Han kommunikerer ellers med bevægelser og tegn. I samspil med Ibrahim understøttes kommunikationen med symboler, kommunikationstavler og -bøger. En visuel genkendelig dagsstruktur støtter Ibrahim's forståelse og selvstændighed i dagligdagen.

Funktionsniveau 3: Isabella

Isabella er normalt begavet og er diagnosticeret med opmærksomhedsforstyrrelse og autisme. Isabella kan udtrykke sine behov og ønsker verbalt overfor personalet. Hun mister hurtigt koncentrationen i klasserummet, f.eks. når der er larm, eller når der sker mange forskellige ting omkring hende. Hun har en begrænset realitetssans og forståelse af egne evner og forudsætninger. Stemningerne omkring hende er afgørende for hendes humør og hendes dagsform. Isabella har brug for visuel struktur og understøttelse i dagligdagen.

OPGAVE 1: KORTLÆG UNDERVISNINGSMILJØET

Den første opgave i undervisningsmiljøvurderingen (UMV) består i at kortlægge undervisningsmiljøet.

Undervisningsmiljø anskuer vi som to områder hhv. fysisk-æstetisk og psykisk undervisningsmiljø. Nedenfor er listet eksempler

Det fysiske-æstetiske undervisningsmiljø

Indeklima (luftkvalitet, lyd, temperatur, lys mm.)
Fysiske rammer (pladsforhold og inventar)
Sundhed
Sikkerhed
Brug af rummet
Atmosfære (udsmykning som kunst, planter, farver mm.)

Det psykiske undervisningsmiljø

Fællesskaber og elev-elev-relationer
Generel trivsel
Medbestemmelse
Voksen-elev-relationer
Koncentration
Motivation
Faglig kompetence/tilpasset undervisning

På almenområdet skal eleverne inddrages i vurderingen af alle temaer, men for specialskolers elevgrupper kan det være overvældende og uhensigtsmæssigt (og nogle gange ikke muligt) at inddrage eleverne.

Til at udvælge temaer inden for undervisningsmiljøet, som I vil undersøge, skal I bruge "Arbejdsark 1 - Indledende screening", som I finder bagest i denne guide. Arbejdsarket hjælper jer med

på temaer, der kan ligge under hvert område. Der er mange flere, men vi har udvalgt disse som en start.

at lave en indledende screening af jeres undervisningsmiljø i klassen, og efterfølgende skal I udvælge temaer, som I ønsker at undersøge med eleverne.

Vi forslår, at I afholder et møde i klasseteamet, hvor I laver denne screening. Vi anbefaler ligeledes, at I finder en tovholder i teamet, som står for arbejdet med UMV'en.

Afhold møde om den indledende screening og plan for kortlægning

Nu skal I lave screeningen, udvælge temaer og planlægge kortlægningen.

I kan benytte følgende dagsorden til mødet:

1. MØDE: INDLEDENDE SCREENING OG PLAN FOR KORTLÆGNING

Formål: Formålet med dette møde er at lave den indledende screening og dermed udvælge specifikke temaer, I skal arbejde videre med. Derefter skal I lave en plan for, hvordan I vil kortlægge undervisningsmiljøet sammen med eleverne.

Deltagere: Klasseteamet

Dagsorden:

- Indledende screening.** Print "Arbejdsark 1 - Indledende screening" og udfyld arket efter fremgangsmåden. Her arbejder I med et tilstræbt indefra-perspektiv.
- Udvælg de temaer,** I vil arbejde med fra screeningen. Udvælg 1-3 temaer, som I vil undersøge i kortlægningen sammen med eleverne.
- Forbered kortlægningen.** Hent inspiration fra metoderne i eksempelsamling – 5 udvalgte eksempler til at inddrage eleverne i UMV'en eller benyt andre metoder, der giver mening for jeres udvalgte tema og elevgruppe.
 - Eksempelsamlingen er ment som inspiration, I kan derfor frit benytte den inddragelsesmetode, som I har lyst til. Måske I allerede benytter andre metoder, som eleverne allerede er fortrolige med? Læs mere om, hvordan I benytter eksempelsamlingen, i næste trin af opgaven.
- Planlæg kortlægningen.**
 - Hvem fra personalet skal lave kortlægningen?
 - Hvilke elever vil I inddrage?
 - Hvornår vil I gøre det? Overvej, om I skal have en temauge om undervisningsmiljø.
- Sæt en dato for næste møde.** Planlæg, hvornår jeres kortlægning skal være færdig, og hvornår I dermed kan arbejde videre med UMV'en på klasseniveau.

Lav kortlægningen med eleverne

I skal lave en kortlægning af de temaer, som I har valgt i jeres screening. Det skal I gøre ved at inddrage elevernes perspektiver. Da eleverne på specialskoler har meget forskellige kognitive og fysiske funktionsniveauer, kræver denne del af UMV'en særlig opmærksomhed.

I *Eksempelsamling – 5 udvalgte eksempler til at inddrage eleverne i UMV'en* har vi lavet direkte anvendelige eksempler til, hvordan I kan undersøge temaerne med inddragelse af eleverne. Eksemplerne er lavet ud fra temaer fra screeningen, og inden for hvert eksempel finder I tre metoder designet til hver figur, som vi præsenterede tidligere i denne guide. Uanset om jeres elever ligger mest inden for Isak, Ibrahim eller Isabella, vil der være en metode, der giver mening for jer at bruge med jeres elever.

I skal se vores eksempler som inspiration. Tilpas derfor metoderne, så de passer til jeres elever og dagligdag.

I eksempelsamlingen møder I følgende temaer:

1. Fysiske rammer
2. Brug af rummet
3. Fællesskaber og elev-elev-relationer
4. Voksen-elev-relationer
5. Medbestemmelse

Hvis I har valgt at undersøge andre temaer end de fem ovenstående, kan I stadig lade jer inspirere af eksempelsamlingen – tilpas her metoderne til jeres valgte tema. I kan også benytte jer af Metode-samling – 8 metoder til at inddrage eleverne i arbejdet med undervisningsmiljøet, som er en samling af metoder til elevinddragelse på specialskoler.

Husk, det er ikke resultatet, der er det vigtigste, det er derimod refleksionen over den viden, I får fra eleverne i jeres kortlægning. Refleksionen kan være med til at skabe ny viden, som I kan bruge til at forbedre jeres undervisningsmiljø. Derfor bliver opsamlingen også vigtig.

Når I har indsamlet en masse god viden sammen med eleverne, skal I vurdere den samlede viden.

OPGAVE 2: BESKRIV OG VURDÉR UNDERVISNINGSMILJØET

Nu skal I til at beskrive og vurdere undervisningsmiljøet ud fra den viden, I har indsamlet i kortlægningen. Det kommende arbejde er bygget op omkring to møder i klasseteamet og inddragelse af eleverne imellem de to møder.

Lav en grovsortering af kortlægningens resultater

Vi foreslår at tovholderen skaber et overblik over kortlægningen ved at lave en grovsortering og inddeling af kortlægningens resultater. Start med at finde jeres noter fra kortlægningen frem og læg dem på bordet foran jer. Har I undersøgt flere temaer, så forhold jer til resultaterne tema for tema. Kig noterne igennem og dan jer et overblik. Overvej f.eks.:

- Hvor ser I noget, som fungerer godt i undervisningsmiljøet?
- Hvor ser I noget, der ikke fungerer godt? Og er det for en eller flere elever? Vil det kræve indsats i forhold til den enkelte elev eller hele klassen for at forbedre undervisningsmiljøet?
- Er der noget, der går igen?

Saml op på resultaterne og noter dem i "Arbejdsark 2 – Beskrivelse og vurdering" bagerst i denne guide som forberedelse til mødet.

Afhold møde, hvor I vurderer resultater og påbegynder handlingsplan

Nu skal I drøfte resultaterne af kortlægningen og påbegynde arbejdet med handlingsplanen. Efter dette møde skulle I gerne have vurderet, hvilke problematikker I vil arbejde videre med. Derudover skal I gerne have lavet et første udkast til en handlingsplan med indsats, som skal være med til at løse problematikkerne.

I kan benytte følgende dagsorden til mødet:

2. MØDE: VURDER RESULTATER OG PÅBEGYND HANDLINGSPLAN

Formål: Formålet med dette møde er, at I skal vurdere resultaterne fra kortlægningen af elevernes undervisningsmiljø og drøfte videre tiltag på baggrund heraf.

Deltagere: Klasseteamet

Dagsorden:

1. Tovholder gennemgår resultaterne fra kortlægningen med hele klasseteamet (brug her "Arbejdsark 2 - beskrivelse og vurdering"). Se på resultaterne og drøft følgende:
 - Er der noget, der overraskede jer?
 - Har I nok viden om det, I har opdaget? Hvis I mangler viden, hvordan kan I så indsamle det? (f.eks. fra elever, andet personale på skolen, forældre, bestyrelsen eller andre)
2. Udvælg fokusområde. I skal vælge, hvad I vil arbejde videre med. I kan drøfte følgende spørgsmål:
 - Hvilke styrker og udfordringer viste jeres kortlægning? Hvad og for hvem?
 - Hvilke indsatsområder er de vigtigste her og nu?
 - Hvilke indsatsområder på den lange bane, skal der sættes fokus på?
3. Lav et udkast til en handlingsplan. Når I har valgt, hvad I vil sætte fokus på, skal I finde konkrete tiltag, I vil lave for at forbedre undervisningsmiljøet. I kan bruge "Arbejdsark 3 - handlingsplan" til at lave en handlingsplan, så I får et fælles overblik over, hvad I har aftalt.
 - Vent med at udfylde kolonnen med opfølgning – det gør I til næste møde, når handlingsplanen er helt færdig.

OPGAVE 3: LAV HANDLINGSPLAN TIL FORBEDRING AF UNDERVISNINGSMILJØET

I har lavet første udkast til jeres handlingsplan. Nu skal I inddrage eleverne. Efter inddragelsen skal I holde det tredje og sidste møde i forbindelse med jeres UMV.

Inddrag eleverne i handlingsplanen

I skal nu inddrage eleverne i udvælgelsen af indsatser for at færdiggøre handlingsplanen. Det giver bedst mening at inddrage elever med et funktionsniveau 2 (Ibrahim) eller funktionsniveau 3 (Isabella), da denne del kræver et vist refleksionsniveau. Overvej, hvilke elever I inddrager – det skal give mening for både dem og jer.

I kan enten udvælge et par elever eller spørge hele klassen alt efter, hvad der giver mening med de elever, I har. Når I skal inddrage eleverne, kan I benytte jer af de metoder, I brugte i kortlægningen eller finde inspiration i Metodesamling - 8 metoder til at inddrage eleverne i arbejdet med undervisningsmiljøet. Hvis I vil inddrage en gruppe af elever, kan I f.eks. benytte jer af følgende metoder:

- **1. Visuel afstemning**, hvor I kan validere handlingsplanen ved at stemme om, hvilke løsninger der er bedst - én problematik ad gangen.
- **4. Struktureret samtale**, hvor I kan lave en struktureret samtale med en gruppe elever. Her kan I snakke om, hvilke løsninger der er de bedste ud fra jeres problematikker.
- **7. Idécirklen**. Har I en elevgruppe, som kan være med i en brainstormproces, kan det måske give mening at benytte denne metode. Her kan I fremlægge problematikken og lade eleverne komme med forskellige idéer til løsninger.

Giver det bedst mening med jeres elevgruppe at høre deres meninger 1:1 med en elev, kan I f.eks. benytte følgende metoder:

- **5. Visuelt interview**, hvor I kan fortælle en problematik og lade eleven vurdere indsatserne ud fra en tre-skala.
- **8. Trafiklyset**, hvor I kan fortælle eleven om problematikken og komme med en række løsningsforslag, som eleven så vurderer.

Det vigtigste er, at I vælger den metode, som passer bedst til jeres elever og jeres skole.

Når I har fået elevernes input, skal I, for sidste gang i denne proces, mødes. Her skal I lave handlingsplanen færdig, inden den afleveres til ledelsen. I kan benytte følgende dagsorden til mødet:

3. MØDE: LAV HANDLINGSPLANEN FÆRDIG

Formål: Formålet med dette møde er, at I skal lave handlingsplanen færdig – nu med elevernes input.

I skal også beslutte, hvordan I følger op på, om indsatserne virker.

Deltagere: Klasseteamet

Dagsorden:

1. Tovholder præsenterer elevernes input til indsatser. I skal indarbejde elevernes input i handlingsplanen, så I sikrer, at elevernes meninger kommer med i løsningen af problematikkerne.
2. Lav handlingsplanen færdig. I kan nu drøfte følgende spørgsmål:
 - Er der noget, der overraskede jer?
 - Hvilke input har givet anledning til nye drøftelser.
 På baggrund af jeres drøftelser vælger I de indsatser, I vil lave, og skriver dem ind i handlingsplanen (brug "Arbejdsark 3 – Handlingsplan", som I finder bagerst i denne guide).
3. Lav en plan for opfølgningen. Brug også her "Arbejdsark 3 – Handlingsplan" og snak om følgende:
 - Hvordan følger I op på de enkelte indsatser?
 - Hvem står for opfølgning?
 - Hvornår skal opfølgningen ske for den enkelte indsats?
 - Hvornår og hvordan inddrager I eleverne i opfølgningen af handlingsplanen?
 - o I kan benytte samme metoder, som I benyttede i kortlægning og på den måde undersøge, om de indsatser, I har igangsat på baggrund af kortlægningen, har virket efter hensigten, eller om I skal lave nye indsatser?

Nu skal I i gang med de egentlige indsatser, som skal forbedre undervisningsmiljøet i jeres klasse. Sæt gang i indsatserne fra handlingsplanen ude i klassen. Følg løbende op på, om de iværksættes som aftalt, og om I oplever, at de virker. Book gerne tid i jeres kalender til opfølgningsaktiviteterne.

Lav en kopi af de udfyldte arbejdsark 1-3 og aflever disse til skoleledelsen - dem skal de bruge i deres videre arbejde.

Det er ledelsens opgave at samle arbejdet fra klasserne og undersøge, om noget går igen på tværs af klasserne, og om der skal gøres noget generelt for skolen.

Fortsat god arbejdslyst med at gøre undervisningsmiljøet (endnu) bedre.

ARBEJDSARK 1 - INDLEDENDE SCREENING

Formål: Formålet er at udvælge enkelte temaer, der vil give mening for jer at undersøge nærmere og bagefter inddrage elevernes perspektiver, når I skal lave kortlægningen.

Når I laver screeningen i klasseteamet, kan I tage udgangspunkt i elevernes perspektiver ved at overveje, hvordan de reagerer i det daglige. Hvordan tror I, at deres oplevelse af undervisningsmiljøet er, hvis I sætter jer i deres sted? Overvej også, hvor mange temaer det vil være hensigtsmæssigt for jeres elever efterfølgende at blive spurgt om og planlæg efter det. Måske har I nogle elever, som kan give jer input til, hvilke temaer, de synes, det er vigtigt at undersøge?

Deltagere: Klasseteamet

Sådan gør I:

- Sæt jer i klasseteamet, læs spørgsmålene i **skema 1**. Overvej spørgsmålene og kryds af i vurderingsarket i **skema 2** hver for sig. Giv hvert tema en samlet score fra 1 til 10 i forhold til, i hvilken grad undervisningsmiljøet for klassen lever op til de udsagn, der står i skemaet. En score på "1" angiver, at undervisningsmiljøet slet ikke lever op til udsagnene, mens "10" angiver, at undervisningsmiljøet lever op til alle udsagnene.
- Gennemgå i fællesskab, hvilken vurdering I hver især har givet temaerne og hvorfor. Brug evt. et nyt **vurderingsark** til at skrive jeres samlede vurdering ind i. Målet er ikke, at I skal give den samme score, eller at scoren skal være så høj som muligt, men at I får drøftet elevernes undervisningsmiljø, og om der er nogle udfordringer i undervisningsmiljøet, som skal adresseres.
- Vælg ud fra en fælles drøftelse af jeres vurderinger, hvilke temaer I efterfølgende vil kortlægge med eleverne.

KLASSE/TEAM _____

UDFYLDT AF _____ D. ____ / ____ - ____

SKEMA 1: SPØRGSMÅL TIL ELEVERNES UNDERVISNINGSMILJØ

Tema	I hvor høj grad oplever I, at:	Kommentarer
Indeklima	• eleverne virker generet af lys, temperatur, lyde eller lugte? • luftkvaliteten de steder, hvor eleverne opholder sig, er god gennem hele dagen?	
De fysiske rammer - inde som ude	• der er plads nok i lokalerne? • indretningen passer godt til de aktiviteter, vi laver i løbet af dagen? (f.eks. fælles undervisning, spisning, eneundervisning, mulighed for at trække sig, pause-aktiviteter). • inventaret i lokalet er relevant og i god stand? • der er mulighed for at tage hensyn til elevernes individuelle behov i lokalernes indretning? (f.eks. afskærmning).	
Sundhed	• toiletterne er rene? • der generelt er rent i de lokaler, som eleverne opholder sig i? • de fysiske rammer understøtter arbejdet med god hygiejne?	
Sikkerhed	• de steder, hvor eleverne opholder sig, er sikre at være i for både elever og personale? • vi har en beredskabsplan, som er kendt af alle medarbejdere i tilfælde af brand eller kriser?	
Brugen af rummet	• eleverne kan aflæse, hvad der skal ske i rummet ud fra indretningen? • de materialer og teksturer, der er i rummet, passer godt til elevernes behov for sansemæssige stimuli?	
Atmosfære	• eleverne oplever undervisningslokalerne som rare at være i? • indretning og udsmykning fungerer hensigtsmæssigt i forhold til elevgruppen?	

Tema	I hvor høj grad oplever I, at:	Kommentarer
Generel trivsel	• eleverne i klassen generelt virker til at være i god trivsel?	
Fællesskab og elev-elev-relationer	• I arbejder aktivt med at støtte eleverne i at interagere med hinanden? • eleverne oplever sig som en del af klasse-fællesskabet?	
Voksen-elev-relationer	• relationen mellem voksne og elever er god og tilpasset den enkelte elevs behov?	
Medbestemmelse	• I arbejder aktivt og bevidst med at give eleverne så meget medbestemmelse, som giver mening for den enkelte elev? • eleverne oplever at have en tilpas grad af medbestemmelse?	
Motivation	• eleverne er motiverede for at komme i skole? • eleverne er motiverede for at deltage i skolehverdagen?	
Koncentration	• de rammer, I tilbyder eleverne, giver gode muligheder for, at de kan koncentrere sig? • I hurtigt kan hjælpe eleverne med at genvinde koncentrationen, når de bliver forstyrret?	
Faglig kompetence og tilpasset undervisning	• undervisningen er tilpasset den enkelte elevs behov og ressourcer? • eleverne har de støtteredskeer, der skal til for at understøtte deres læring?	
Eget fokus område	Hvis der er et tema i undervisningsmiljøet, som I allerede har særligt fokus på, kan I sætte det ind her.	

SKEMA 2: VURDERINGSSKEMA

FYSISK-ÆSTETISK UNDERVISNINGSMILJØ

10						
9						
8						
7						
6						
5						
4						
3						
2						
1						

Tema

Indeklima

De fysiske rammer

Sundhed

Sikkerhed

Brug af rummet

Atmosfære

Sæt en ring omkring 1-3 temaer, som I vælger at gå videre med i kortlægningen.
Aflever jeres samlede vurderingsskema til skoleledelsen som en del af deres arbejde med
UMV på skoleniveau - når det samlede arbejde med jeres UMV er færdig.

PSYKISK UNDERVISNINGSMILJØ

Generel trivsel

Fællesskab og
elev-elev-relationer

Voksen-elev-relationer

Medbestemmelse

Motivation

Koncentration

Undervisning tilpasset
den enkelte elev

Eget fokusområde

KLASSE/TEAM _____

UDFYLDT AF _____ D. ____ / ____ - ____

ARBEJDSARK 2 – BESKRIVELSE OG VURDERING

Formål: Formålet er at beskrive og vurdere jeres resultater fra kortlægningen af elevernes undervisningsmiljø. I skal bruge jeres drøftelser med hinanden til at lave en handlingsplan for indsatser til at forbedre elevernes undervisningsmiljø.

Dette skema overleverer I til sidst til jeres ledelse, så de kan lave en samlet UMV på skolen.

Deltagere: Klasseteamet

Fremgangsmåde: Drøft nedenstående spørgsmål og udfyld skemaet.

KLASSE/TEAM _____

UDFYLDT AF _____ D. ____ / ____ - ____

Ved vi nok?	Er der noget, vi har brug for mere viden om? Hvordan kan vi undersøge det nærmere?				
Hvilke tendenser ser vi?	Er der noget, som går igen?				
Hvilke udfordringer er der i elevernes undervisningsmiljø?	Hvornår og for hvem? Hvorfor har vi den udfordring?				
Hvad fungerer godt i elevernes undervisningsmiljø?	Hvornår og for hvem?				
Tema	Hvad har vi undersøgt?				

ARBEJDSARK 3 – HANDLINGSPLAN

Formål: Formålet er at lave en handlingsplan for de indsatser, I ønsker at arbejde videre med for at forbedre undervisningsmiljøet for jeres elever. Derudover skal I også lave en opfølgningsplan, så jeres UMV kommer ud og leve.

Deltagere: Klasseteamet

Fremgangsmåde: Drøft nedenstående spørgsmål og udfyld skemaet.

KLASSE/TEAM _____

UDFYLDT AF _____ D. ____ / ____ - ____

Problematik, vi vil arbejde med	Indsats	Ønsket mål med indsatsen	Ansvarlig	Tidsplan	Opfølgning
	Beskriv, hvordan I vil løse problematikken	Beskriv målet, så I ved, hvad I arbejder hen imod	Hvem er ansvarlig for, at I når i mål med indsatsen?	Start- og sluttidspunkt for indsatsen	Hvem laver opfølgning? Hvornår og hvordan? Og hvem deltager i opfølgningen?

DANSK CENTER FOR
UNDERVISNINGSMILJØ
Viden til praksis